

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/zapowiedzi-prasowe/248790,Ksieza-dla-wladzy-grozni-Duchowni-wspolpracujacy-z-opozycja-1976-1989-Ogolnopols.html>
10.10.2026, 08:38

„Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989). Ogólnopolska konferencja naukowa cz. IV” - Warszawa, 14-15 października 2026

Biuro Badań Historycznych zaprasza na ogólnopolską konferencję naukową: „Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989) cz. IV”, która odbędzie się w dniach 14-15 października w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie (ul. Marszałkowska 107).

[Konferencja naukowa Księża](#)

Celem konferencji jest przedstawienie sytuacji księży współpracujących z opozycją w latach 1976-1989. Chodzi o duchownych kooperujących nie tylko z „Solidarnością” i organizacjami o charakterze politycznym, takim jak KOR czy KPN, ale również ze środowiskami lokalnymi, przeciwstawiającymi się na różne sposoby władzom PRL.

Sytuacja duchownych, których komunistyczne władze nazywały „księżmi negatywnymi” ze względu na współpracę z opozycją oraz otwarcie wyrażany sprzeciw wobec ich rządów, była skomplikowana. Wynikało to z faktu, że nie tylko dygnitarze partyjni oceniali ich działalność w negatywny sposób, ale zdarzało się również, że czynili tak ich kościelni zwierzchnicy czy też inni duchowi pracujący w tej samej diecezji. Już z tego powodu warto nakreślić ich sytuację i problemy, jakie wynikały z otwartego prezentowania poglądów niezgodnych z założeniami politycznymi władz PRL.

Jest to czwarta edycja konferencji, realizowanej w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych 1944-1989”, poprzednie cieszyły się dużym zainteresowaniem. Ich efektem były trzy już wydane tomy: *Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989)*, red. R. Łatka, Warszawa 2019-2020-2024.

Program konferencji

14 października 2026

Panel I

- 10.00-10.20 - Dr hab. Mariusz Krzysztofiński (IPN Rzeszów), *„Pozareligijna działalność” duchowieństwa rzymskokatolickiego w latach 70. i 80. XX wieku i jej przeciwdziałanie operacyjne, polityczne oraz prawne*
- 10.20-10.40 - Dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW (BBH IPN), *Księża współpracujący z opozycją jako temat rozmów prowadzonych na forum Komisji Wspólnej przedstawicieli Rządu PRL i Episkopatu Polski (1980-1989)*
- 10.40-11.00 - Dr Jan Hlebowicz (IPN Gdańsk), *Biskup Kazimierz Kluz - duszpasterz „Solidarności”*

- 11.00-11.20 - Dr Grzegorz Majchrzak (BBH IPN), *Ksiądz Henryk Jankowski od kontaktu operacyjnego SB do jednego z ważniejszych wrogów PRL*
- 11.20-11.50 - dyskusja
- 11.50-12.10 - przerwa kawowa

Panel II

- 12.10-12.30 - Dr hab. Bogusław Wójcik (IPN Rzeszów), *Ksiądz prof. Bolesław Kumor (1925-2002) w poszukiwaniu prawdy historycznej*
- 12.30-12.50 - Dr Mateusz Ratyński, (Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Instytut Pamięci Wszechnicy Świętokrzyskiej), *Asystent Ruchu Ludowego". Ks. Bogusław Bijak (1930-2011)*
- 12.50-13.10 - Piotr Mierecki (badacz niezależny), *„Pielgrzym niepodległości". Ksiądz Witold Andrzejewski - duszpasterz akademicki i kapelan „Solidarności".*
- 13.10-13.30 - Dr hab. Jarosław Durka, *Ksiądz Zenon Raczyński (1933-1996) - kapelan częstochowskiej „Solidarności"*
- 13.30-14.00 - dyskusja
- 14.00-14.40 - przerwa

Panel III

- 14.40-15.00 - Dr Krzysztof Andrzej Kierski (IPN Olsztyn), *Ksiądz Lech Lachowicz - przyjaciel opozycji*
 - 15.00-15.20 - Mateusz Szłapka (IPN Bydgoszcz), *Ksiądz Zbigniew Szygenda - kapelan włocławskiej „Solidarności"*
 - 15.20-15.40 - Dr Zbigniew Stanuch (IPN Szczecin), *Współpraca księży: Waldemara Szczurowskiego i Tadeusza Czapigi z opozycją antykomunistyczną na Pomorzu Zachodnim w latach osiemdziesiątych XX wieku*
 - 15.40-16.00 - Dr hab. Elżbieta Wojcieszek (IPN Poznań), *Działalność ks. Czesława Hałgasa (1935-2017) MS, w parafii pw. Św. Jana Chrzciciela w Trzciance w województwie pilskim w latach 1982-1985*
 - 16.00-16.20 - Dr hab. Leszek Zygmunt prof. PANS (Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Ciechanowie), *Księża dla władzy groźni w diecezji płockiej (1980-1989)*
 - 16.20-16.50 - dyskusja
 - 16.50-17.10 - przerwa na kawę
 - 17.10-18.40 - prezentacja książki: *Reminiscencje śmierci ks. Jerzego Popiełuszki*, red. R. Łatka, J. Wąsowicz, Warszawa 2026
- Dr hab. Rafał Łatka prof. UKSW (BBH IPN)
 Ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz (Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej)
 Ks. dr hab. Dominik Zamiatła prof. UKSW
 Prowadzenie: Dr Jan Hlebowicz (IPN Gdańsk)

15 października 2026

Panel IV

- 10.00-10.20 - Dr Ewelina Ślęzak (IPN Łódź), *Duchowny w służbie wolności - działalność ks. Jana Umińskiego na rzecz opozycji demokratycznej*
- 10.20-10.40 - Ks. dr hab. Grzegorz Sokołowski (Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu), *Odwaga towarzyszenia. Ks. Stanisław Orzechowski (1939-2021), wsparcie opozycji*

antykomunistycznej i jego konsekwencje

- 10.40-11.00 – Piotr Litka (IPN Kraków), *Ksiądz Stanisław Suchowolec (1958-1989) i jego kontakty z opozycją wrocławską*
- 11.00-11.20 – Dr Paweł Glugła, *Ks. Edmund Karuk CM superior i proboszcz w Tarnowie (1983-1989) i jego antykomunistyczna postawa*
- 11.20-11.40 – Ks. dr Paweł Kostrzewski (Instytut Wyższych Studiów Teologicznych w Częstochowie), *Ksiądz Stanisław Paras (1906-1994) i jego związki z opozycją antykomunistyczną w Zagłębiu Dąbrowskim*
- 11.40-12.10 – dyskusja
- 12.10-12.30 – przerwa na kawę

Panel V

- 12.30-12.50 – Dr Przemysław Misiołek (Muzeum Regionalne w Jaśle im. dr. Stanisława Kadyiego), *Duszpasterze jasielskiej „Solidarności” – księża Stanisław Kołtak i Stanisław Marczak*
- 12.50-13.10 – Dr Sebastian Drabik, *Kapłan niezłomny i kapelan bielskiej „Solidarności” – ks. Józef Sanak (1917-2008)*
- 13.10-13.30 – Michał Owczarek (UŁ, IPN Łódź), *„Orszulik miał taką mentalność, iż targował się z władzami nawet o 5 zł i odnosił wielką radość gdy udało mu się tę sumę uzyskać” – wybrane aspekty działań i współpracy z opozycją ks. Alojzego Orszulika w kontekście normalizacji stosunków polsko-watykańskich oraz relacji państwo-Kościół*
- 13.30-13.50 – Mateusz Sobczak (UW), *Instrumentalizacja art. 194 k.k. w polityce represyjnej władz PRL. Studium przypadku śledztwa przeciwko ks. Jerzemu Popiełuszcze*
- 13.50-14.20 – dyskusja
- 14.30 – zamknięcie konferencji

Zobacz:

- [Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją \(1976-1989\). Tom III, red. Rafał Łatka, Warszawa 2025](#)
- [Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją \(1976-1989\). Tom II, red. Rafał Łatka, Warszawa 2020](#)
- [Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją \(1976-1989\), red. Rafał Łatka, Warszawa 2019](#)

Kontakt dla mediów:

dr Rafał Kościański
rzecznik prasowy IPN
tel. 735 205 793
rzecznik@ipn.gov.pl

AUDIO:

- dr hab. Rafał Łatka, BBH IPN, prof. UKSW: konferencja naukowa Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją (1976-1989)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Konferencja naukowa

Pliki do pobrania

[dr hab. Rafał Łatka, BBH IPN, prof. UKSW: konferencja naukowa Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją \(1976-1989\) \(mp3, 2.9 MB\)](#)

[dr hab. Rafał Łatka, BBH IPN, prof. UKSW: konferencja naukowa Księża dla władzy groźni. Duchowni współpracujący z opozycją \(1976-1989\) \(wav, 21.27 MB\)](#)
